

Blaskovics Ákos

Eötvös Loránd Tudományegyetem Szabad bölcsészet BA

Rezgés és robogás. Az -og/-eg/-ög végű igék hangkivetésének vizsgálata

Előadásomban az -og/-eg/-ög végű magyar igék morfofonológiai viselkedését vizsgálom a hangkivetés jelensége szempontjából. Az elemzés keretét a paradigmaalapú morfológia adja, amely nem feltételez mögöttes és felszíni alakokat, hanem a lexikonban tárolt szavakat paradigmákba illeszti, s amelyben a magyar tövek öt tőparadigma-osztályba sorolhatók a tövégi CV-szerkezet szempontjából (Rebrus–Törkenczy 2008). Az említett igék ezek közül kettőbe tartoznak: a stabil ~VC osztályba, illetve az alternáló ~VC/CC osztályba (utóbbiak a hangkivetők).

Az előadás elsősorban arra kíván válasszal szolgálni, hogy a fonológiai környezet mennyiben határozza meg azt, hogy az egyes tövek mely paradigmaosztály elemei, illetve hogy ezen tövek közt milyen egyéb (analógiás) hatások érvényesülhetnek. Először egy általánosabb szabály érvényességét vizsgálom, és bemutatom ennek a Kötelező Kontúr Elvével, illetve a monomorfemikus tövek fonotaktikájával (Törkenczy 2001) való összefüggését. Ezt követően rátérek néhány olyan tő elemzésére, amelyeket a potenciális általános szabály a hangkivető tövek osztályába sorolna, ugyanakkor a lexikai információ és analógiás hatások ezt befolyásolják. Ezzel kapcsolatban vizsgálom meg azt is, hogy az igék említett csoportjának abszolút tövei morfológiailag milyen tőtípusba tartoznak, s ez hatással van-e az egyes tövek viselkedésére.

Bár a tárgyalt relatív tövek végén található -Og képző produktivitása kérdéses, az eloszlás megfigyelt szabályszerűségei azt mégis előretehetően, hogy hipotetikus új igék mely paradigmaosztályba kerülnének. Nem kevésbé fontos megállapítása lehet a kutatásnak, hogy további, jobbra lexikalizálódott képzők morfofonológiai viselkedése mennyiben mutat hasonlóságot az -Og végű igékével.

A vizsgált adatok az MNSZ2-ből (v.2.0.5) származnak (Oravecz–Váradi–Sass 2014).

Hivatkozott irodalom:

Oravecz Csaba – Váradi Tamás – Sass Bálint 2014. The Hungarian Gigaword Corpus. In: Calzolari, Nicoletta – Choukri, Khalid – Declerck, Thierry – Loftsson, Hrafn–Maegaard, Bente–Mariani, Joseph – Moreno, Asuncion – Odijk, Jan – Piperidis, Stelios (eds.): Proceedings of the ninth international conference on language resources and evaluation (LREC-2014). European Languages Resources Association (ELRA). Reykjavik. 1719–1723.

Rebrus Péter – Törkenczy Miklós 2008. Morfofonológia és a lexikon. In: Kiefer Ferenc (szerk.): Strukturális magyar nyelvtan 4. A szótár szerkezete. Akadémiai Kiadó. Budapest. 681–784.

Törkenczy Miklós 2001. A szótag. In: Kiefer Ferenc (szerk.): Strukturális magyar nyelvtan 2. Fonológia. Akadémiai Kiadó. Budapest. 273–392.